

CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:
Barcelona. - Riera Alta, 61

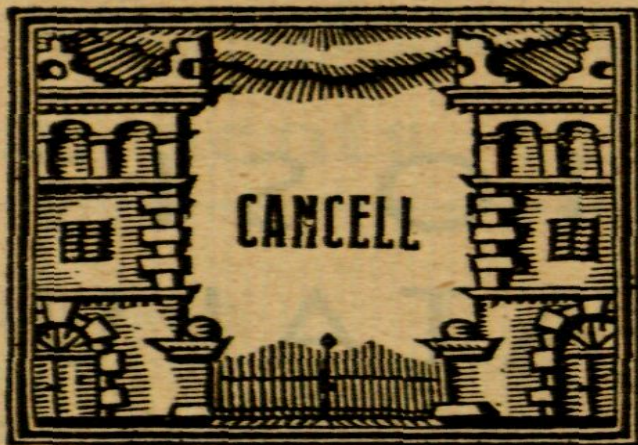
P R E U :

Número corrent	25 cèntims
Subscripció semestral	6 pessetes
Subscripció anual	10 pessetes

S U M A R I

Cancell, pàg. 130. - Nostra Premsa, pàgina 132. - De la nostra història, pàg. 137. - Aforismes i proverbis, pàg. 140. - A una amiga de la meva mare, pàg. 141. - Elogi del Folklore, pàg. 142. - Anecdolari català, pàgina 143. - Viatjar...!, pàg. 144. - Supersticions, pàg. 145. - Cançons populars, pàgina 146. - Les muntanyes de Catalunya, pàgina 148. - Anecdolari català, pàg. 151. - De la col·lecció d'aquarel·les catalanes, pàgina 152. - Una locució popular, pàgina 153. - Catalans notables, pàg. 154. - Supersticions, pàg. 155. - Un català per terres aragoneses, pàg. 156. - Anecdolari català, pàg. 159. - Entreteniments Instructius, pàg. 160.

Catalunya, terres enllà, ens ha emocionat de debò

DE moment hem de reconèixer que no sabem com començar aquest nostre habitual comentari. Perquè el nostre desig fóra el de traduir en paraules la gran emoció que ens ha causat Emili Vendrell amb el seu concert entreviu, la transmissió del qual ens ha estat donada des de París. Estem emocionats, sincerament emocionats, i això fa que no atinem en la paraula justa o el mot precís per tal d'iniciar degudament el «cancell» d'avui, «cancell» que, malgrat el nostre estat d'ànim, volem dedicar íntegrament a l'esmentat compatriota, mestre en l'art subtil d'interpretar fidelment, amorosament, la cançó catalana.

Repasàvem la premsa diària nocturna al peu de l'altaveu radiofònic quan, de cop i volta, l'«speaker» anuncià la imminent transmissió, des de la capital francesa, del concert entreviu que motiva les presents ratlles.

En el transcurs de la seva ja llarga carrera artística hem aplaudit infinitat de vegades a Emili Vendrell. L'hem vist interpretar variades obres líriques catalanes i castellanes, hem tingut el gust d'escoltar-lo modulant les nostres típiques cançons catalanes..., però sempre ací, a Barcelona, a Catalunya. Ara, però, les circumstàncies ens han proporcionat l'aviñentesa de poder sentir-lo també a casa nostra, però des de països amics i acollidors. Fa unes setmanes des de la Bèlgica hospitalària arribaren fins a nosaltres, clarament perceptibles, tot un enfilall de cançons nostres. Avui hem pogut assaborir novament el seu art prodigiós, també a base de cançonetes populars catalanes, des de la França gentil i benefactora.

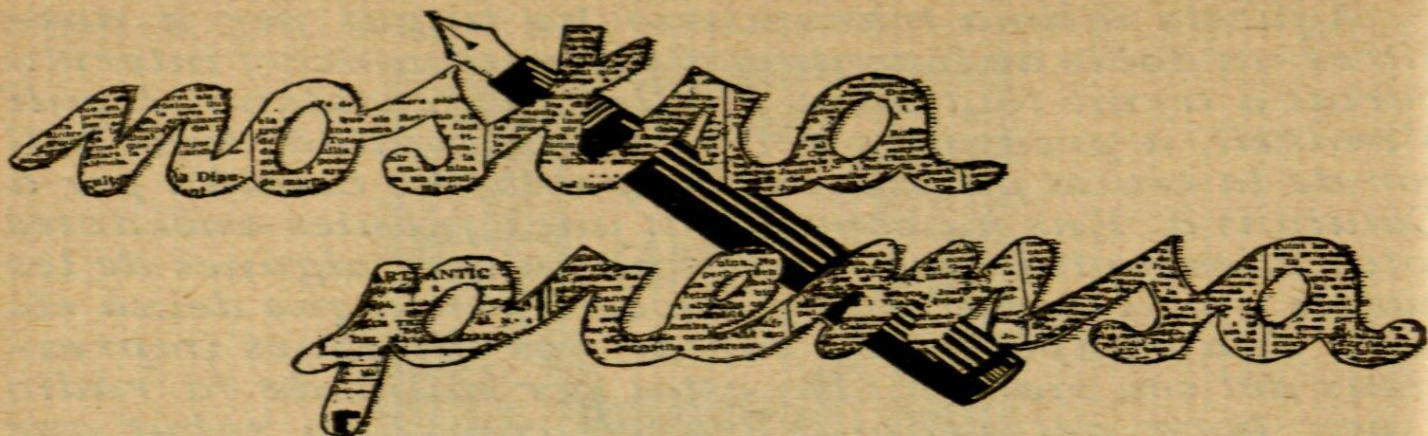
Aquesta última transmissió ha tingut per a nosaltres un doble al·licient: el d'ésser un concert interviu portat a terme totalment en llengua catalana. Emili Vendrell, a preguntes del periodista català, en el bell cor de la ciutat parisenca, ha parlat en català i per a Catalunya. Ens ha comunicat unes quantes anècdotes totes elles optimistes a més no poder, algunes de les moltes que li deuen haver succeït d'ençà que deixà els seus; s'ha complagut en contar-nos qualques impressions del seu viatge... Ha estat per mitjà de la ràdio i per boca del propi Vendrell com hem sabut que Catalunya es dóna a conèixer a instàncies del Comissariat de Propaganda del govern català. I són precisament els companys que formen la cobla «Barcelona» juntament amb Emili Vendrell els que, en representació d'aquesta nostra terra, s'han convertit en sembradors de llavor essencialment catalana. Després, a continuació ha desgranat una selecció de lo bo i millor del nostre cançoner: «Els fadrins de Sant Boi», «Cançó de comiat», «Corpus», entre altres, acabant amb «L'Emigrant», el qual ha estat interpretat amb tot el cor i l'ànima. Com vibraven les estrofes verdaguerianes embolcallades amb les notes de l'immortal Vives! Vendrell era lluny dels seus i la seva Pàtria des de feia mesos i, tal vegada sense adonar-se'n, posava en la cançó trossos de l'ànima enyoradissa, condició pròpia de tot català absent de la terra nadiua.

Finalment, Vendrell ha endreçat als seus familiars unes breus salutacions, salutacions impregnades de bon afecte i amarades d'enyor, les quals, tenint en compte el to amb què han estat pronunciades, tenint en compte, igualment, la sentida impressió que ens acabava de deixar la corprenedora interpretació de «L'Emigrant», ha contribuït a què els nostres ulls s'humitegessin copiosament fins a emocionar-nos de debò.

Hem plorat: El nostre esguard, sempre optimista i somrient, s'ha vist, per uns moments, fortament corprès. Bé podem dir, doncs, si Vendrell i la cobla «Barcelona» representen la nostra terra, que Catalunya, en el viatge que efectua terres enllà ens ha emocionat de debò tot fent-nos vessar llàgrimes, cosa desacostumada en nosaltres.

Catalunya, en aquests temps en què prou feines té a casa seva, encara li sobren energies per anar-se'n a excursionar per terres amigues a fi de mostrar als pobles germans els batecs de la seva ànima amant de la llibertat, del progrés i de la pau ben entesa entre els homes de bona voluntat.

FREDERIC BALLIRANA.

Periòdics Barcelonins

«LA TERRA»

EL setmanari català que porta aquest títol va sortir per primera vegada el dia 7 de febrer del 1909. La redacció i administració de «La Terra» estaven installades al mateix local de la impremta, Passatge Mercader, 10, i cada número consta de 8 pàgines a 4 columnes, tamany 329 × 229 mil·límetres. El número solt, era venut a 5 cèntims.

«La Terra» sortia cada diumenge i en la capçalera hi llegim la declaració de l'Assemblea de la «Unió Catalanista» celebrada a Barcelona l'any 1904, que diu: «Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realitza l'Unió, tenen el dret i el deure de cooperar-hi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar i sentir en matèries religioses, polítiques i socials». Figurava com a director del periòdic, En Bartomeu Baxarias.

L'article amb què comença el primer número, porta el títol «Al Poble», i hi llegim els següents paràgrafs, que ens indiquen l'orientació del periòdic: «Els pensars mes nous, les teories que un dia y altre sorgeixen dels cervells privilegiats dels grans pensadors mundials, troben en nosaltres sincers estudiosos. Les professèm en lo que tinguen de justes i amoroses... Amb fermesa dirèm sempre lo que sentim, lo que desitgèm, lo que cal al nostre poble, lo que se

n.º 615. La presentació tipogràfica d'aquesta revista és excel·lent, l'estampació de la qual anava a càrrec de l'Oliva de Vilanova, que en aquell temps encara no estava establert a la nostra ciutat.

La capçalera de «La Cantonada» porta el títol gravat i hi llegim el subtítol «Cant d'en T. Catasús i

tonada d'en M. Utrillo», a càrrec dels quals anava la direcció de la revista.

L'article de presentació del periòdic porta el títol de «La Cantonada», del qual retallem el següent paràgraf: «La nostra *Cantonada*, encara que tindrà els caràcters generals de totes les cantonades de ciutat i de poble, estarà destinada principalment a posar-hi cartells artístics, i com els panys de paret de la nostra terra no estàn en condicions de que n'hi càpiguen massa, qui diu cartells, diu altres manifestacions artístiques».

Aquesta revista que, com hem dit, estava dedi-

cada, a l'art, sols tractava temes relacionats amb aquest i donava compte de tots els actes artístics i exposicions celebrats a Barcelona.

«La Cantonada», a més de l'edició corrent, en publicava una altra impresa damunt paper Japó. D'aquesta revista varen sortir-ne molt pocs números.

«EL GUAITA»

Amb la capçalera gravada i el subtítol «Paraules i figures», va sortir aquest periòdic per primera

EL GUAITA

PARAULES I FIGURES

ANY I FEBRER-MARÇ MCMXXIV NUM 2
Estage Carrer de Guillem Tell, núm. 45 BARCELONA

ELOGI DE LA CORDIALITAT

Avui que estan tan en voga els elogis, i s'exalten superlativament i de faiso mag, s'ifica les excel·lències de les coses més insospitades i de les més recòndites virtuts, permeteu-nos, amics, la goardia de dir en mots espontanis i agre-dolços, la lloaça de la cordialitat.

Cordialitat, s'ifica, és sinònim de companyonia, de sinceritat, de franquesa. La cordialitat que nosaltres entenem, és noble, despassionada, condescendent, nua, sense prejudicis, i franca, lliberada de convencionalismes, oportunismes i conveniències personals. Per això volem cantar els atributs de la que neix pura i intrínseca, nota de compensacions sense la consciència d'un organisme, d'un grup o d'una conxorxa; humil, cosmopolita i pròdiga, i alluayada de recels i de malïances.

Remarcarem, la diferència justa entre aquests dos sublims efectes: l'amistat i la cordialitat. Sabem, per experieucia, que els dos mots són inconfusibles. L'amistat, malgrat ésser tan sovintment invocada per tothom, en molt poques oca-

sions es troba oberta i desinteressada. Amistat vol dir voluntat, inclinació, afinitat, convergència. Cordialitat equival a franquesa, sinceritat, satisfacció.

Invoquem, doncs, la cordialitat estricta, base de tota situació noble, llenguatge del cor. Quan aquesta governa, podem, sense prevenció, manifestar els nostres estats d'ànim, les nostres conviccions certes o errònies, els nostres faltes i les nostres intimitats, amb una finalitat personal o col·lectiva.

Quan existeix veritablement la cordialitat, podem eixir de casa amb l'ànima descoberta, sense por a les ullades escrutadores de la crítica sistemàtica, quan existeix la vera cordialitat no són mai carnits els nostres abillaments, ni mai, amb geste olímpic, hom fa bafa de la nostra posició, i correspon, en canvi, tothora i amb reciprocitat sincera al nostre Déu vos guard.

Es per això que, als quatre vats, volem glossar avui les excel·lències d'aquest afecte.

vegada el gener del 1924. Molt ben imprès i compaginat amb gust, consta cada número de 12 pàgines a 2 columnes, tamany 280 X 205 mm. La redacció i administració estaven instal·lades al carrer de Guillem Tell, 45, i era estampat per la «Impremta Social», de Vilanova i la Geltrú. El número solt era venut a 30 cèntims.

«El Guaita», revista mensual literària, ens dóna compte dels propòsits que guien la seva publicació, amb l'article «Inici», amb el qual comença el primer número; llegiu-ne els següents fragments: «Nosaltres volèm romandre dins la mesura pura ortodòxia en ordre a les diverses extereoritzacions de la nostra vida col·lectiva, en ordre, principalment, a tot çò que cons-

titueix l'activitat intel·lectual i artística de la nostra terra... Venim a servir aquelles veritats que formen el nostre dogma... la nostra posició podria definir-se així: la iconoclàstia per la ortodòxia». En les pàgines d'aquest periòdic hi llegim comentaris crítics d'obres literàries, articles traduïts i originals de coneguts escriptors.

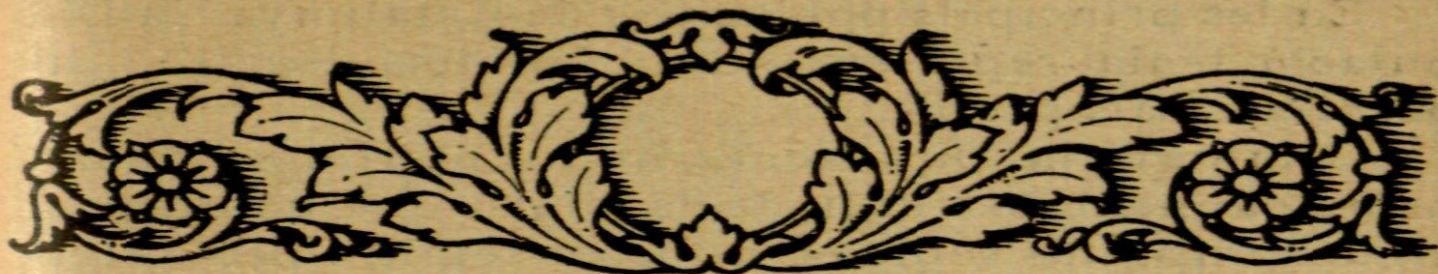
Veiem el número 2 de «El Guaita», amb data febrer-març i no sabem si va publicar-se cap més número d'aquesta revista.

JOAN TORRENT.

L'ART I L'EXCURSIONISME
A CATALUNYA

En Llorenç Brunet,
pintant una de les seves aquarel·les catalanes.

Les antigues institucions

(Continuació)

L'ANY 1493, regnant Ferran el Catòlic, s'establí la designació per insaculació, o sigui per la sort. Eren posats en unes bosses uns papers rotllats o rodolins, amb els noms dels qui eren aptes per al corresponent càrrec, i un minyó de menys de vuit anys treia un paper; el nom que aquest paper contenia era el designat per al càrrec.

L'actuació de la Diputació del General s'estenia a tot el Principat de Catalunya i als comtats de Rosselló i Cerdanya.

Amb el temps, la Diputació es convertí en el cabdal organisme polític del poble català, i tingué per principal missió la de vetllar pel compliment de les decisions de les Corts i per a la defensa de les llibertats de la terra.

En les grans crisis històriques del nostre poble —guerra contra Joan II en el segle xv, i la dels Segadors en el segle xvii— la Diputació del General fou el veritable Govern català. En canvi, a les darreries de la guerra contra Felip V, la Generalitat abdicà pràcticament els seus poders a favor del Consell de Cent barceloní, el qual adoptà la mesura d'un emprèstit de 15.000 censals per aguantar el bloqueig*.

El lloc de residència de la Diputació era la ciutat de Barcelona, però podia traslladar-se a qualsevol ciutat o vila reial, si per unanimitat ho acordava.

* Per parlar amb més propietat, direm que en 19 de febrer del 1714 el Consell de Cent creà censals per valor de 100.000 lliures, per a sostenir el bloqueig.

En les principals poblacions de Catalunya, la Diputació tenia representants o diputats locals, i hi posseïa casals propis.

Comptava la Diputació amb un patrimoni nodrit principalment pel dret de la bolla, que comprenia alguns impostos sobre la indústria tèxtil, i pels «drets del General» aplicats a les importacions de diversos articles. Aquests impostos rebien globalment el nom de «generalitats».

També comptava la Diputació del General amb jurisdicció particular i amb forces pròpies. Tenia una esquadra per a defensar les costes catalanes i protegir el nostre comerç.

Presidia la Generalitat, segons una antiga consuetud, el diputat del Braç eclesiàstic. Per això, l'any 1640, era president el canonge Pau Claris, que morí el 27 de febrer del 1641.

Les efemèrides barcelonines ens diuen amb prou claredat quelcom de tot el que havem exposat:

15 de gener del 1419. — Es reanuden les Corts a Tortosa, que havien començat a Sant Cugat del Vallès, suspeses degut a la pesta.

4 de febrer del 1436. — Surt, a la nit, el correu de la ciutat, Bertran de Tamarit, que acompanya el conseller Joan Lull, síndic, per assistir a les Corts generals que la regina celebra a Monçó.

30 de juliol del 1461. — Els tres Braços de la Diputació de Catalunya, juren a Carles de Viana, per Príncep d'Aragó i Comte de Barcelona.

25 d'abril del 1533. — El Cardenal de Santiago comunica als Diputats de Barcelona, que si l'Emperador tenia que pagar alguna quantitat per les robes que per al seu ús havia portat de l'estranger, l'abonaria per ésser de justícia.

17 de juliol del 1533. — Celebrant-se Corts a Monçó, presidides per Carles I, s'envien des de Barcelona, per als allí reunits, tres ventalls de vellut, nou de menys valor i 144 de paper.

20 de maig del 1562. — La Diputació rep una lletra de Felip II comunicant la milloria del príncep Carles, celebrant-se per tal motiu, el dia 24, un Te-Deum i processó.

- 11 de març del 1573. — Els Diputats de Barcelona ordenen un pregó, posant preu als caps dels bandolers existents a la comarca.
- 28 de febrer del 1607. — Pel matí, Joan Gaspar de Prat, advocat-fiscal de la Diputació per absència de Josep Quintana, visita els Consellers, i de part dels Diputats del General de Catalunya, els donà el vot original dels assessors del General i doctors consultats en el fet de l'extradició de dos aragonesos, i en el qual vot es deia que l'extradició era contrària a les Constitucions de Catalunya. (Els esmentats aragonesos es deien Joan Gil i Joan Lluís Lavasuri).
- 12 d'abril del 1619. — Queixa dels Diputats contra l'exercici d'autoritat de don Alvaro Suárez Quiñones que, al·legant son càrrec de Capità General amb privilegi, no estava llur nomenament avalat pel Consell d'Aragó, i, per tant, contrari obertament a les lleis, usos i costums del Principat català.

LES CORTS CATALANES

Al començament del capítol anterior hem dit que la Generalitat de Catalunya era la comissió que nomenaven les Corts Catalanes en acabar llurs tasques.

La seva antigor es remunta a set segles, i s'anticiparen a totes les d'Europa, i prengué caràcter estable en temps del comte-rei Pere II «El Gran», que l'any 1283 publicà la constitució «Una vegada l'any».

Tres Braços o estaments componien les Corts: l'eclesiàstic, presidit per l'arquebisbe de Tarragona; el militar o de la noblesa, presidit pel duc de Cardona; i el popular o municipal, presidit pel síndic primer de Barcelona.

Un toc de campana convocava la primera sessió de les Corts. Presidia normalment el comte-rei, el qual tenia a la dreta el Braç eclesiàstic, a l'esquerra el Braç noble, i al mig el Braç popular. Els Consellers o ministres reials seien en un banc especial.

S'inauguraven les sessions llegint, el comte-rei o bé un representant seu, un discurs nomenat «pro-

posició», al qual hi donava resposta l'assemblea en conjunt o cada un dels Braços pel seu compte.

Per a la tasca parlamentària, cada Braç era independent i celebrava sessions separades. La feina principal anava a càrrec de les comissions que duïen a les sessions plenàries les propostes d'acord.

A més de la reunió conjunta dels tres Braços per a escoltar la susdita «proposició», es reunien per la votació definitiva dels acords que cada un dels Braços tenia aprovats separatament, i per a rebre comunicacions del monarca i per a contestar-les.

La relació entre el comte-rei i les Corts quedava establerta pels nomenats «tractadors», que constituïen una comissió mixta de vuit persones. Dues per cada Braç i dues més del monarca.

La tasca més important de les Corts era la presentació del «Memorial de Greuges», relació dels planys, reclamacions i denúncies per infraccions de lleis i abusos dels funcionaris reials, memorial que resolien, cas per cas, els jutges de greuges, dels quals n'hi havia nou de nomenats per les Corts, i nou més pel comte-rei.

Quan ja s'havia arribat a un acord en les diverses qüestions sotmeses a les Corts, aquestes votaven el donatiu o subsidi per al comte-rei, destinat a despeses i càrregues públiques.

RAMON BOTEY I OROBITG.

(De «Amics del Folklore de Catalunya»).

(Acabarà).

AFORISMES I PROVERBIS

Qui paga al vespre, no deu res al matí.

País que vas, usança que trobes.

Si tens bon veïnat, seràs ben guardat.

Noia que vol ésser preada, ni massa vista ni visitada,

Cal amar l'amic, amb els seus defectes.

Consell de vellesa, guia de juvenesa.

(Il·lustració de J. Giralt).

A una amiga de la meva mare

A la Sra. Rosa Corcellas de Guarch.

BONA amiga de la mare,
vós que recordeu encara
la tendresa del seu cor,
expliqueu-me cada dia
l'amor que per mi tenia,
que jo no en servo record.

I escoltant vostres paraules
em semblaran vells retaules
aquests anys transcorreguts...
I la imatge de la mare,
per mi serà viva encara,
nimbada per ses virtuts!

MANUEL SERRAT I PUIG.

Elogi del Folklore

TOT treball folklòric és digne no tan sols de respecte, sinó també d'agraïment; de respecte, perquè representa en el seu autor una obra d'apostolat; d'agraïment, perquè en aquesta època de febre renovadora i demoledora, les llegendes, les cançons, les rondalles, els ballets populars, tot el tradicional, en fi, va desapareixent, morint-se per a no ressuscitar, si una mà pietosa no arriba a temps per a salvar-los de l'oblit etern.

Afortunadament no falten —i pot dir-se que en la nostra terra abunden— esperits selectes aimants del passat, enamorats del que és tradicional, d'aquest tresor tan ric llegat pels avantpassats, i que per ignorar els noms dels seus autors anomenen «obra del poble», ja que per encarnar l'esperit d'un poble, d'una raça, el poble se l'ha feta seva i l'ha perpetuada..., perpetuada fins al moment en què la narració escrita ve a matar la narració oral, el *couplet* de la sarsuela en boga a matar la cançó popular, el ball exòtic a matar el ballet popular.

Per això és mereixedora del major elogi la tasca dels col·leccionadors de rondalles, aforismes, locucions populars, auques, goigs, costums, melodies populars, etc., que, amb paciència i constància, amb la tenacitat del buscador d'or o de pedres precioses, va aplegant, treient de l'oblit, salvant d'una mort imminent aqueix tresor fet a força de centúries.

Aquell que s'esforça en posar de relleu tot aquest valuós aplec de tradicions populars, en les seves més variades manifestacions: usos, vestuari, supersticions, festes, cançons populars, etc., presta un gran servei no sols a Catalunya, sinó a l'art mundial, ja que la poesia, la música i les danses d'un poble són l'ànima d'aqueix poble; i, sense exagerar, pot dir-se que

l'ànima d'un poble és la de tots els pobles, és una ànima única, sempre sincera, sempre franca, tant en les seves penes com en les seves alegries, en les seves hores de dol com en les seves hores de festa.

Es de desitjar —i no dubtem de que així sigui— que hi hagi recercadors en llurs respectives encontres, a fi que aqueix tresor que les generacions que ens han precedit i ens han tramès fidelment, no mori, millor dit, no acabi de morir.

Lloable és que estudiem el bo i el nou de fora de casa, però no menyspreem el de casa, que prou tenim per a estudiar-hi i fer-ho conèixer i admirar pels de fora de casa nostra.

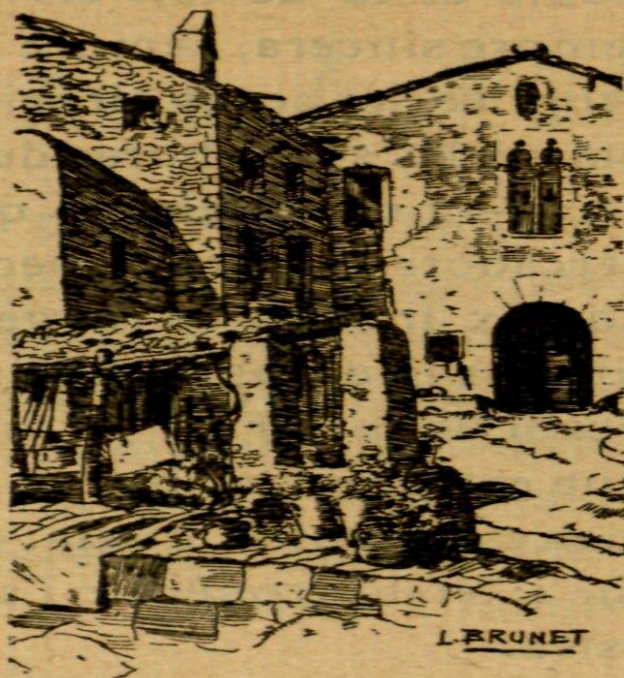
A. M.

Anecdolari català

Un any, per les fires de Girona, en uns Jocs Florals que es celebraven al Teatre Principal, el nom del celebrat escriptor Antoni Busquets i Punset va sortir de les pliques, com de costum. El nom de Busquets, entre premis i accèssits, era proclamat a cada punt, i ell no parava d'anades i vingudes, del seu seient a la mesa presidencial.

En una de les tals, i ja carregat d'objectes d'art, diplomes, medalles i altres coses, i essent a mig camí de tornada de la presidència d'on venia de recollir un altre premi, novament es va escoltar el seu nom, i altre cop amb el carregament de premis als braços, i sense ni tenir temps d'arribar a lloc, va girar-se tot d'una, altra vegada, perquè tornaven a cridar-lo, quan tot d'un cop una veu del públic va cridar: «—¡Doneu-li tot!... ¡Doneu-li tot!». I era que prop de la meitat dels premis d'aquells Jocs Florals li havien estat adjudicats.

Un recó a l'alta muntanya catalana.
(*Lleuger apunt d'excursió*).

V i a t j a r . . . !

PARLAR clar i català i també parlar bé, és el que diu el conegut escriptor vendrellenc en N. Bas i Socias, escrivint sobre la cosa que és visitar un poble. Viatjar...!

Fer això, que és tan aviat dit, requereix una sèrie de condicions, totes elles contràries al neguit. Contra el que afirma el Diccionari, viatjar no és pas traslladar-se d'un punt a l'altre. Això no és viatjar. Viatjar no és passejar el cos, sinó emocionar l'esperit. L'home acabalat, però sense fibra sentimental, que ficat en un vagó del tren recorre països i més països, no viatja pas; s'atipa de quilòmetres, i res més. L'indiferent turista que atrafegat amb el seu automòbil atravesa vertiginosament paratges llargs i avança per carreteres i més carreteres, no viatja pas; ha passat distàncies immenses, i res més. El comerciant que, encès de febre mercantil, durant llargues temporades de l'any visita nombroses poblacions, no viatja pas; coneix molts hotels i molts casinos, i molta gent, però res més.

Viatja el missioner, viatja l'artista, viatja el

marxant, viatja el funàmbul de pas; però no viatja, per exemple, el comissionista de negocis. El viatjar és com la nutrició, que s'obté, no gràcies a la quantitat de l'aliment, sinó a la qualitat i assimilació de la substància nutritiva.

Perquè essent moltíssims els individus que viatgen i visiten pobles, són poques les persones que saben treure'n partit del viatge, i són encara més comptades les que aconseguen penetrar en l'ànima dels pobles que visiten. Viatgen aquells que es paren al davant d'un pinar, o contemplen pintorescos caserius, o es detenen quan es topen amb un costum del lloc, o examinen el tret característic d'un tipus, o mediten sobre la naturalesa d'un episodi, o aquilaten el mèrit de l'esperit popular, i per a aconseguir això és precis anar calmosament i procedir amb molta serenitat. Viatgen aquells que saben mantenir converses mudes amb les roques; i saben entendre el llenguatge bell de la Naturalesa, aquells que caminen sempre i mai no es cansen de cercar el final. Això és viatjar. Així és com es visita un poble.

Això és dir les coses tal com són. S'ha de parlar clar, clar i català; senzillesa, que és la veritat. El demés és *mandanga*.

LLORENÇ BRUNET.

Professor de Belles Arts. Barcelona.

SUPERSTICIONS

—

E l s t r o n s

Quan trona, és convenient, així ho diuen moltes persones, posar una paella de cap per avall, o els «tres peus» de sostenir l'olla, de potes a l'aire, i així s'acaben els trons.

Maria Enrica

UNA cançoneta nova
fou cantada el vuit d'abril
per una galant minyona
molt perfecta i molt gentil.

La perfecció d'eixa noia
jo us l'ha vull explicar:
ella es diu Maria Enrica
i el seu nom no es pot negar.

El terreny on ella *habita*
és a prop de Sant Llorenç,
el carrer és molt alegre
perquè hi passen tots els vents.

Davant de la seva porta
hi ha un exuberant jardí
que és tot ell una *hermosura*,
sia al vespre o al matí.

Mai es cansa de mirar,
miraria nit i dia,
miraria nit i dia,
sense beure ni menjar.

Repareu-la quan va a missa;
quan va a missa de matí;
està fresca i colorida
com la roseta al jardí.

Repareu-la quan va a missa,
quan va a la missa major;
posa la sabata plana,
la punteta i el taló.

Repareu-la quan va a plaça,
fa el caminar de senyor:
jo no sé a què ponderar-la
la seva humil perfecció.

Com jo més me la mirava,
més pimposa va ballar...
jo no la puc mirar gaire
perquè el cor se me n'hi va.

Porta l'estrella del dia
i la duu pintada al front;
la dita ja n'és donada:
és la més bella del món.

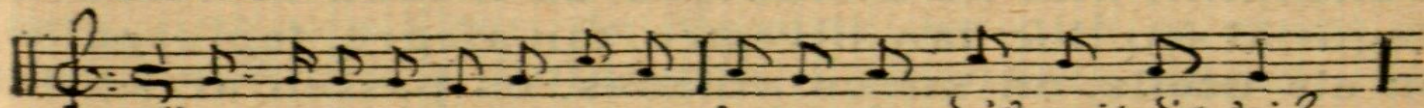
Un dia l'encontrí sola
i l'amor li demané;
ella em va fer de resposta:
jo l'amor us donaré.

Demaneu-ho als meus pares,
i si ells hi vénen bé,
per mi no hi haurà cap falta,
jo l'amor us donaré.

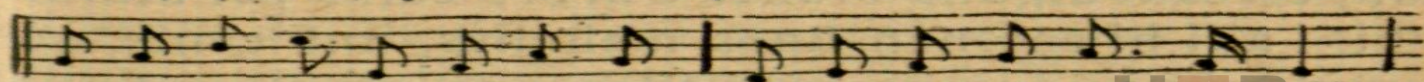
La resposta qu'ells m'han dada;
no m'han dit ni sí ni no;
sols m'han donat a comprendre
que volen partit millô.

Si no em puc casar amb ella,
jo d'ella em vull despedir;
em faré soldat o frare,
o de Roma pelegrí.

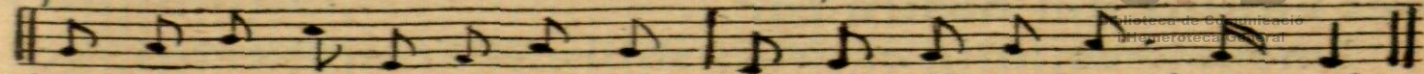
Staccato.

Una cançoneta no va fou cantar, da'l vuit d'a-bril

per u-na ga-lan-mi mo-na molt per fec-tai molt gentil

per u na ga lan mi mo na molt per fec tai molt gentil

(De «L'Arxiu: Gosalbes-Llorens»).

Les muntanyes de Catalunya

LA POBLA DE LILLET

(Continuació)

II

EL Pla de les Salines de baix es troba a 2.234 metres d'altitud, i a cosa de mitja hora del Pla de Dalt. Es un altre hermós pla, ample i relluent, que continua la pàgina típica i festiva del Pla germà.

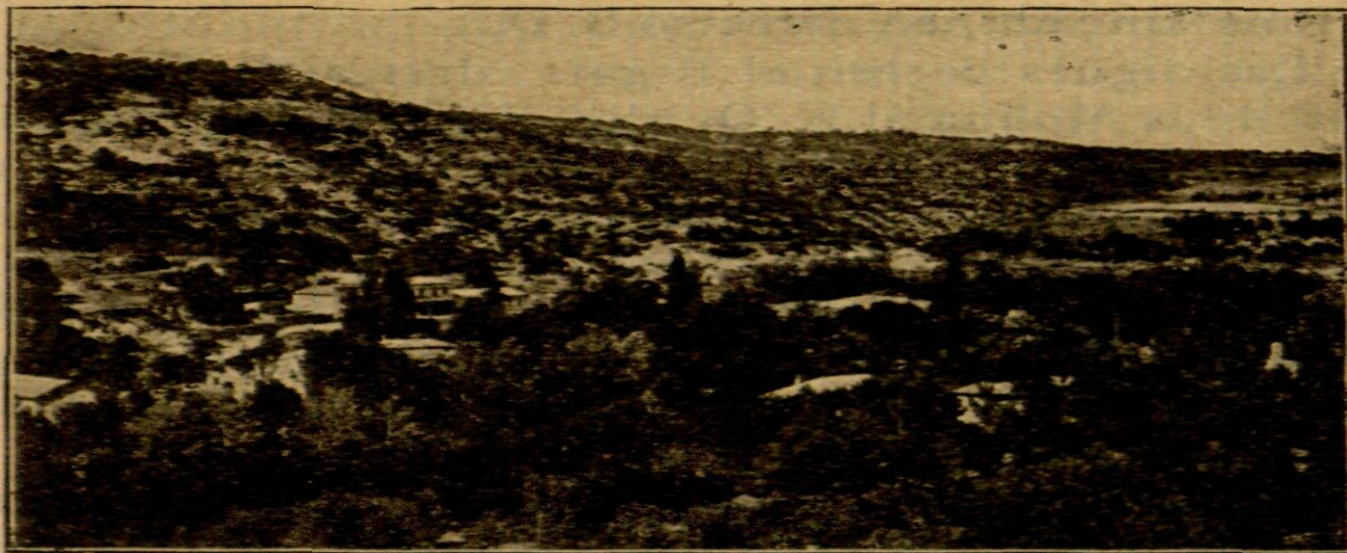
Anem seguint plans avall, i a la dreta el camí arriba fins al caire de la serra, junt al formós bosc de les Corones, d'una intensitat de verdor, de pins garbosos, i de detalls encatífats d'arbreda i de verd herbei que contrasta plenament amb la negror de l'espessa arbreda.

S'hi troben, a dintre aquest bosc, reconades delicioses, bellíssimes, i que us sembla que esteu en un lloc d'ensomni, mai no diríeu que us trobeu al Pirineu, degut al seu lloc tan silvestre, tan alegre, tan espaiós, on els ocells, en suaus volades, us passen arran del cap, cercant alguna branca d'arbre baixa per aturar-s'hi, i allí hi entonen unes melodies, uns cants, que tenen un ritme i unes refilades que penetren fins el més endins del nostre cor...

I nosaltres, mig estirats sobre el fresc herbei, voltats de floretes silvestres i plantes boscanes, escoltem els cants i veiem els seus moviments, i comprenem

que aquells ocellets, ignorants, faltats d'alguns sentits nostres, ens donen una lliçó agradabilíssima, tendra, de coses que mai nosaltres no hauríem comprès; ens corprèn veure'ls tan ben aparellats i agermanats, la qual cosa molts de nosaltres, amb tota la nostra «civilització», no ho podem, dissortadament, aconseguir...

Deixem, amb recança, aquest lloc inoblidable, per l'immens profit que n'hem tret, i anem seguint

Bell aspecte.

cap al Clot, albirant, per dins de l'entrelligat del bosc, el pintoresc poblet de Vallsabollera.

Passem del Pla d'Ovella morta, bon tros extens i arrodonit, cobert tot ell de rics pasturatges.

La Font del Picaçó se'ns presenta abundosa i fresca, i nosaltres ens hi acostem per a fer-hi una reposada; es troba a 2.060 metres d'altitud; emergeix del glebatge, i la seva aigua s'escorra llisament, en avall, per a formar-hi un petit curs.

Baixem fortament pel pendent pronunciat de la serra, fins a la Creu de Mayans, en què es creua el camí de Ribes a Puigcerdà, i aleshores s'agafa un corriol que decantant-se a Ponent separa les aigües del Segre de les del Fresser, fent, ensems, de ratlla divisòria entre les Comarques de la Vall de Ribes i la Cerdanya.

Atravessem unes boscúries tan espesses com belles, on totes les seves vessants es presenten recobertes de magnífics boscos de pins, entre els quals es des-

taquen exemplars de talla corpulent. Trobem una petita font, oblidada de tothom, incògnita en el bosc, que per la seva senzillesa i el seu aspecte pobre, contrasten amb la fresquíssima deu d'aigua que ens ofereix.

I al cap d'unes cinc hores i mitja d'haver sortit de Núria, arribem a la Collada de Toses, amb l'encreuament de la carretera de Ribes a Puigcerdà. Anem seguint les ondulacions de la Collada, extesa en la serra que ve del Pla de les Salines i Creu de Mayans al Puigllançada, en direcció S. O.

Les aigües corren al Rigart, dret al S. E., i a la Vall de la Molina al N. O., des d'on es divisa un bell punt de mira de la Vall de Rigart i totes les muntanyes que l'enclouen, com també de les més llunyanes que tanquen l'espai, i les Conques del Segadell i del Fresser. Per l'indret oposat sobre el Clot de la Molina, s'aixequen el Puigllançada i els cims d'Alp, amb el Padró dels Quatre Batlles, albirant-se al lluny les llunyanes muntanyes d'Andorra.

Travessem l'antic camí ral de Ribes a Puigcerdà, i la pujada es fa forta i amb pendent, pels caients rublerts de glebatge.

Cim del Ginebrar, de 1.950 metres d'altitud, divisòria de les Valls del Rigart i de la Molina, divisant-se bella vista sobre la Collada de Toses i tot el trajecte que acabem de recórrer; també es veu amb plena intensitat la Vall de la Molina, amb clapades suaus de neu, on des d'aquest lloc a ple hivern, es destaquen petites siluetes, enmig la immensitat blanca i lluent de neu sobre la vall, que es mouen, corren i deixen al seu darrera unes regateres rectes, paral·leles, aixecant una polsina finíssima, que després es deixa caure suaument fins a perdre-la de vista.

Girant-nos vers Llevant, veiem l'espai tancat per la Serra Cavallera, Puig d'Estela i el Taga.

La baixada es fa ràpida, per entre l'atapeït glebatge, i en ella trobem una casa típica de pagès, on hi demanem estatge. Comença a aixecar-se la tarda, i acabem les nostres provisions de les motxilles; després, parlem amb els habitants de la casa; són gent honesta, tranquil·la, de faccions pronunciades, i aspres de posat. Són bona gent.

L'interior de la masia, és ben típic; es destaca, primerament i al fons una llar de foc, amb la seva olla, en la qual hi va bullint la sopa; a sobre hi han uns prestatges amb els ornaments de cuina, i al seu costat una escala de fusta, recargolada i corsecada pels anys; al mig del clos reduït, s'hi troba una taula amb el porró, i nosaltres entorn d'ella.

L'amo, en «Tomasó», amable, ens ensenya tot el que es refereix a la masia, donant-nos detalls; les seves rajoles són grofolludes, amb alts i baixos, però amb una netedat que impresiona: a fora al pati, i separat a un recó, hi ha el corral; hi han vaques i dues eugues; i més apartat, hi ha tot un ramat d'ovelles.

Degut a un xic de cansanci, hem pensat fer nit a la casa, ço que plau a l'humil pagès, el qual ens brinda un departament amb dos llits, i, avenint-nos amb les condicions, no ens hi pensem pas gens...

J. NADAL I RIBAS.

(Continuarà).

Anecdolari català

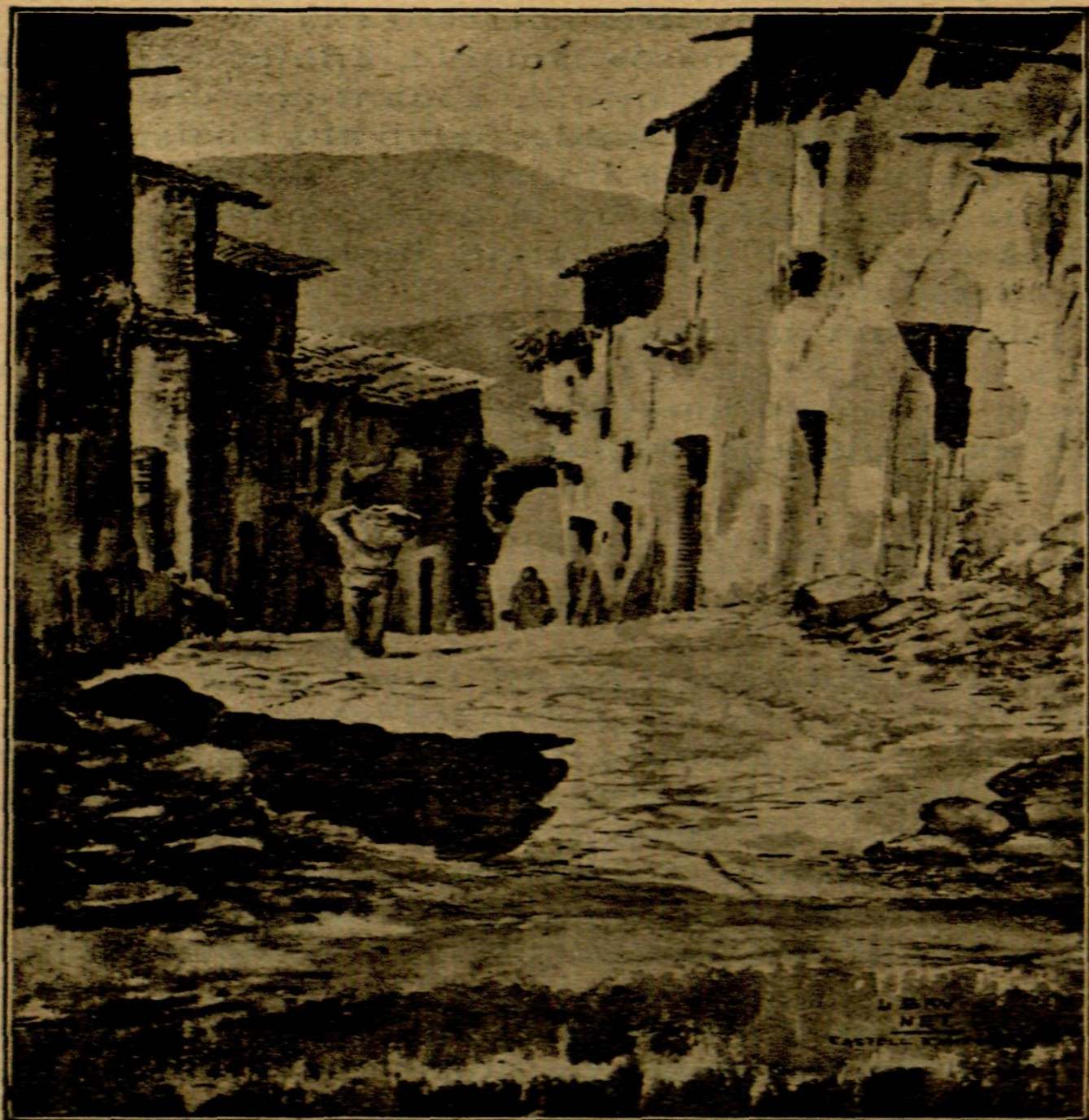
Diuen de l'arquitecte Gaudí, que quan va quedar enllestida una de les seves més famoses construccions, els propietaris van anar a visitar el pis que es destinava com a estada. La senyora va quedar sorpresa de la quantitat d'imprevist que cada peça contenia, i en arribar al saló que havia d'ésser el de música, la perplexitat va culminar. La senyora, molt aficionada a tocar el piano, no veia on poder col·locar l'instrument; no hi havia cap paret plana, tot eren forats, bonys i columnes guerxes.

El marit, per a tranquil·litzar-la, va dir-li que enviaria a cercar l'arquitecte, que ja hauria previst aquest cas, i els solucionaria el conflicte.

En Gaudí va venir i escoltà les raons de la mestressa de la casa, medità una bona estona, resseguí amb l'esguard tots els indrets del saló i després d'una pausa llarga, insinuà:

—I no li seria igual tocar el violí, senyora?

DE LA COL·LECCIÓ D'AQUAREL·LES
CATALANES

Un carrer de Castell d'Empordà (Girona).

*(Nota pictòrica del natural,
per Llorenç Brunet).*

«*Figues d'un altre paner*»

CONTEN, els que sempre en tenen una per contar, i memòria per a recordar-les, que en un temps que fou, una figura rellevant de la cosa pública catalana, junt amb les amistats que sempre papallonegen al voltant dels que són quelcom, anà de visita a un poble de l'interior de la terra nostrada, on foren convidats a un menjar de pagès. Acceptaren, i tot-hom estigué d'acord amb les circumstàncies, fent-se gatzara de la bona amb el brou, «que podia tallar-se amb el ganivet», i amb els plats que s'anaren succeint. Arribà l'hora dels postres, i aprofitant-se que era temps de figues, la mestressa de la masia posà a taula vistoses paneres del fruit suculent.

El primer en tastar-les fou l'home d'anomenada. Molt de bon grat n'agafà una i es disposà fruir-ne de les seves delícies a consciència. I quan ja tingué les dents a la figa..., torçà la boca en un gest involuntari de disgust! Però s'esforçà, i se'n cruspí altres dues, dissimulant. A la quarta, no pogué aguantar i deixà entreveure que aquelles figues no li agradaven.

Dir això, i la dona del Mas cuitar a treure un altre paner, fou tot u. Com també ho fou, menjar-ne una l'home públic i exclamar:—«Això són figues d'un altre paner!».

Que aquesta és la frase que empra sovint el poble quan vol demostrar que li plau una cosa renovada, innovada o canviada al seu gust. En pocs mots: «això són figues d'un altre paner!», podem dir igualment nosaltres quan veiem que l'agror d'una baralla es converteix en una franca i sincera camaraderia.

JOAQUIM GRAU LATORRE.

CATALANS NOTABLES

Juli Garreta i Arboix

AQUEST artista genial i celebrat compositor musical, dedicat, amb preferència, a Sardanes, va néixer el 12 de març del 1875 a Sant Feliu de Guíxols.

El seu pare, modest músic d'una orquestra rural, li ensenyà tota la poca música que sabia; fou la iniciació dels seus estudis musicals. Llevat d'aquestes lliçons tan rudimentàries, no rebé altre mestratge. Dotat d'una gran intuïció —és un dels casos més sorprenents d'autodidactisme que s'han registrat a Catalunya—, ell, tot sol, hagué de suplir la manca d'estudis.

Cal fer present que la colla d'amics dilectes que sempre el rodejaren contribuïren, en gran part, a la seva formació artística, mitjançant les vetllades d'art que contínuament organitzaven.

Les seves primeres activitats les dedicà a la sardana, per bé que, a mesura que s'anà formant la seva forta personalitat musical, conreà amb igual encert la música simfònica, essent la primera producció

en aquest gènere, «Impressions simfòniques». Sota aquests dos aspectes ha deixat escrites obres acabadíssimes, dins les quals el ritme de la sardana hi ha estat molt sovint inclòs, empès pel desig vehement que percaçava Garreta d'universalitzar les característiques de la nostra sardana.

Morí a la seva ciutat nadiua, el 2 de desembre del 1925. El seu traspàs, fou prematur; es produí quan el seu nom començava a auriolar-se de glòria —afanyada abnegadament des del seu bell tros de l'Empordà—, i quan tot feia esperar els fruits més madurs i saborosos.

De totes les sardanes que havia compost: «La Càndria», «La Cigala», «El Ball de la Joana», «Juny», «La Gaita», i tot un enfilall que es calculen en unes vuitanta, la que més commou i us encisa a la vegada, és la sardana «Juny». En ella sembla talment que un hom respiri tot l'aire de l'Empordà! A mesura que la cobla va desgranant les notes d'aquesta bella dansa, hom sent la impressió del fressejar del vaibé de les falçs que els garberols branden bo i donant el pit a l'aire sota l'esclat del sol.

Quan la tenora i els altres instruments van descabdellant els compassos, diríem talment que és el refilar de les gralles dels pastors, les onades dels blats i les rialles de les pageses que amb la faldilla enribetada juguen i tresquen fins a l'hora de la posta.

Aquesta sardana que tanta celebritat ha obtingut arreu de Catalunya, per la seva inspiració, es veu que el seu autor la va voler vestir amb tota l'ànima, perquè el seu anhel era donar a conèixer la nostra dansa enllà de les fronteres fins a fer-la popular a tot el món.

LL. POU I SOLÀ.

SUPERSTICIONS

El borinot

Hi ha qui creu que el veure un «borinot negre» porta malastrugància, i si el veu «ros» salta d'alegria, doncs sap que tindrà sort o sabrà una bona notícia.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Un català per terres aragoneses

V

«CATALUNYA ANTIFEIXISTA»

AMB aquest amic aragonès que ens ha sortit, parlem d'això, precisament: de «Catalunya Antifeixista». El lector que s'hagi adonat del gravat que acompanya aquestes ratlles abans de llegir-les, s'haurà encuriósit per saber què té que veure un periòdic amb les coses que pugui explicar un català que es troba en terres d'Aragó. Aquí està la qüestió.

«Catalunya Antifeixista» és un periòdic nat al baix Aragó, i enmig de circumstàncies totes adverses que produïren una naixença tota esmirriada i difícil—almenys ben diferent del que somniaven els seus fundadors i primers col·laboradors. Anem-ne a fer la història d'aquesta publicació catalana que veié llum en terres que no eren les de Catalunya.

El 8 de setembre de l'any passat, el 1936, en plena guerra del poble treballador contra el feixisme d'aquí i de fora—aquests darrers vinguts en ajuda dels traïdors—, sortien de Barcelona, via Baix Aragó, les columnes dels Presidents de Catalunya, el malaurat Francesc Macià, l'«Avi», i el volgut Lluís Companys. Eren de l'Esquerra Republicana de Catalunya, que, com tots els altres partits polítics i organitzacions sindicals, es llançaven a la palestra sagrada amb l'entusiasme i l'ardor que tota causa noble desperta. Arribades a Alcanyis, passat Casp, allí s'establí el Quarter General de les susdites forces junt amb les oficines d'Intendència, Parc Mòbil (així anomenat aquells dies; avui convertit en Cos de Tren), Policia de Guerra i Comissaries Civil, de Sanitat i de Premsa.

D'aquesta, de la Comissaria de Premsa, hem d'ocupar-nos. Comanada per l'escriptor Lluís Capdevila Vilallonga, els que l'integraven—s'ha de dir-

ho així, doncs ara ja està virtualment dissolta—eren tots corresponsals de guerra de periòdics barcelonins i d'arreu de Catalunya. Vegeu-ne els noms: Salvador Maset, de «La Humanitat»; M. Comes Segura, de «Diari de Tarragona»; Joaquim Velilla Forés, de

Catalunya antifeixista

Portantveu de la
Quarta Columna
Francesc Macià-
Lluís Companys

ANY 1

ALCANYIC, 9 DE GENER DEL 1937

NUMERO 1

EDITORIAL

Aquest full que tens a les mans, milicià, és el portantveu de la IV Columna «Macià-Companys». No és ni vol ésser altra cosa que el portantveu, la crònica de la IV Columna «Macià-Companys».

Volem que d'aquesta campanya en quedi un testimoni per a tots els que iutegren la Columna que porta els noms gloriosos dels Presidents. Volem que quedi un testimoni del pas de l'exèrcit català de la Llibertat per terres d'Aragó.

Són els enemics del poble els que han desfermat la guerra. Són els enemics del poble els que trobaran la derrota i la mort en la guerra. I, gràcies a ells, els pobles s'hauran conegut i conèixer-se vol dir estimar-se. Bona prova del que diem són aquests refugiats que, fugint de l'allau feixista, que roba i assassina en nom de l'ordre i de Déu, ha trobat amor i caliu de llar en terres catalanes. Els infants, sobretot, el dia de demà podran dir com a Catalunya ens sentim germans dels que lluiten i sofreixen i únicament són separatistes dels que exploten i escarneixen, dels que roben i tiranitzen.

Els pobladors d'aquestes terres d'Aragó, fins fa poc esclavitzades, fins fa poc sotmeses al més odiós caciquisme, sabran estimar des d'ara els catalans, als quals odiaven abans, atiatats pels professionals de la política més tèrbola. La guerra haurà servit per agermanar dos pobles — el català i l'aragonès — que abans no es coneixien... per que hi havia algú interessat en que no es coneguessin.

D'aquesta guerra hi ha qui en diu, lleugerament, guerra civil. S'equivoca, car els feixistes, amb les seves innombrables salvatjades, l'han fet incivil. D'aquesta guerra hi ha qui en diu, massa lleugerament, guerra entre germans. Mentida. Els homes honrats i dignes no poden ésser germans dels que assassinen infants, dels que assassinen obrers, dels que solten les dones amb la seva luxúria imunda, dels que han dut les llàgrimes, el dol i la desesperació a tantes llars.

Açí tens aquest full, milicià. Aquest full volem que sigui l'historial de la IV Columna. I volem que el guardis per que serà el teu historial i anys a venir, relligint-lo, podras dir als teus fills que, com bon català i com bon republicà, vas saber complir el teu deure.

LLUIS CAPDEVILA

Comissari de Premsa de la IV Columna Macià-Companys

ENDAVANT

¡Ja tenim diari a la Columna! Es deu a la infatigable i constant labor del bon amic Capdevila i ell es qui m'ofereix aquesta oportunitat—que jo agraeixo—de dirigir-vos uns mots.

I començo, demanant-vos un record emocionat, pero plé d'orgull, pels nostres companys caiguts gloriosament, en defensa de Catalunya, de la República y de la Llibertat. Ells han entrat per la porta gran en la historia brillant de la nostra Patria.

Pero cal venjar-los. Venjar la seva mort es honrar la seva memoria. I vosaltres podeu fer-ho. I sabreu fer-ho.

Dies enrera, S. E. el President de Catalunya, digué que calia fer la moral de la guerra. Doncs bé, braus milicians de la 4.^a Columna «Macià-Companys»: vosaltres, esteu a un pas d'assolir aquesta moral. El vostre comportament us hi ha atançat enormement. Cal no defallar i avençar sempre.

¡Que es pugui dir sempre que quan un milicià de la 4.ª Columna passa per un indret, no'l torna a creuar més que duent el llorer de la victòria!

Naturalment que en parlar així no ho faig pels de la vella guarda. Els que son aci des del primer dia, ja han escrit pàgines de gloria a tots els indrets del Front d'Aragó ón han estat criats

Peró cada dia s'incorporen a la Columna, elements nous desitjosos de combatre el feixisme i atrets pel prestigi d'aquella. A aquests em dirigeixo segur de que sabrán igualar als veterans.

Jo em sento orgullós d'ésser el vostre Comissari Civil i vui sentir-me'n cada dia més.

Catalunya té una bandera, on la sang dels seus herois hi ha teinyit quatre barres damunt l'or de les gestes glorioses. I aquestes quatre barres, són també quatre sagetes que ens assenyalen el camí de la victòria final. Seguim-lo

Milicians de la Columna Macià-Companys! Per Catalunya i pels Presidents! Endavant!

JOAN MOLES

Comissari Civil de la IV Columna

Facsimil del primer número.

«El Diluvio» i el que escriu aquests apunts de viatge. Més tard s'augmentà amb Eduard Vilanova, de «Trebball»; Lluçà Calvet, de «Solidaridad Obrera» i Narcís Lloveres, de l'«Autonomista», de Girona.

El que aquests homes feien a aquesta Comissaria era recollir tota la informació del front, dels combats

i de la vida de campanya, per a oferir-la als lectors dels seus periòdics. I a més a més, curaven de la propaganda dels ideals de les hores greus del país entre els milicians i els mateixos aragonesos, ja amb fascicles a l'efecte, ja amb la paraula amistosa, sense aquelles estridències del que fa un discurs.

Així transcorregué el setembre, octubre, novembre i desembre. Però ja en els dos mesos darrers, havent-se notat la manca d'un periòdic que fos l'òrgan de la Columna (les dues d'un principi n'havien esdevingut una de sola, ja), es pensà fer-lo al mateix Alcanyis i en català, perquè s'anava a fer per i pels catalans que es trobaven en lluita per allí. I salvades totes les circumstàncies adverses que significava no trobar paper, impremta i material a propòsit, al gener d'enguany, el dia 9, apareixia el primer número del «Catalunya Antifeixista», que, en la seva editorial, de Capdevila, feia així: «Aquest full que tens a les mans, milicià, és el portantveu de la IV Columna «Macià-Companys...». Volem que d'aquesta campanya en quedi un testimoni del pas de l'exèrcit català de la Llibertat per terres d'Aragó», com a oferiment a la causa.

I més avall, deixada llesta la presentació, diu: «Els pobladors d'aquestes terres d'Aragó, fins fa poc esclavitzades, fins fa poc sotmeses al més odiós caciquisme, sabran estimar des d'ara els catalans, als quals odiaven abans. La guerra haurà servit per agermanar dos pobles—el català i l'aragonès—que abans no es coneixien...».

I en les pàgines d'aquest primer número hi figuren articles dels components de la Comissaria, a més del cap de Sanitat, doctor J. M. Benavent, republicà conseqüent i actiu, del diputat al Parlament català, Enric Canturri, una poesia d'Angel Pons i Guitart i un interessant treball del Comissari Civil, En Joan Moles, fill del que ha estat Comissari del Marroc nomenat per la República, l'illustre republicà del mateix nom.

El tamany de «Catalunya Antifeixista» és de 32 X 22 cm., de quatre pàgines. Els números que segueixen al primer difereixen d'aquest en la capçalera, que en lloc de sortir a dues ratlles es fa a tot

ample, en caràcters estrets. S'imprimia a la Tipogràfica Comercial, de l'alludida ciutat, que, per cert, mancava de molt material que el català necessita, poguent-se apreciar en les pàgines del periòdic falles en aquest sentit. Fins a l'abril n'apareixeren quatre números, cessant la publicació amb caràcter temporal pel fet de l'organització de l'Exèrcit de l'Est. Però fins a la data encara no ha reaparegut.

Ultra la informació de la guerra i comentaris d'actualitat, des del segon número hi apareixen articles de signants nous, en quines ratlles, de cap a peus, hi palpita l'esperit antifeixista que donà nom a la publicació i que animà als que la feren. Avui, en haver de deixar uns dies aquests indrets per passar cap al nord del país aragonès, ens ha plagut recordar «Catalunya Antifeixista», periòdic català aparegut i publicat en terra baturra, com un exponent més d'aquell atansament espiritual i material de les dues races, que si en els detalls de la seva vida són tan diferents, més remarcats queden els punts que deixen entreveure la germanor d'altres temps.

JOAQUIM GRAU LATORRE.

Anecdolari català

Era tan gran l'amor que tenia Víctor Balaguer als seus compatriotes, que trobant-se a Madrid i amb el càrrec de ministre d'Ultramar, en una conversa que sostingué amb el senyor Bulart, li manifestà: «Que gairebé cada vegada que s'obre la porta de casa es fa per a rebre un nou peticionari, al qual, en la major part dels casos, ni tan sols conec de vista, ni sé qui és. Em basta, però, que sigui català per a servir-lo en el que pugui; no vull que cap català se'n vagi descontent d'aquesta casa...».

Entreteniments Instructius

LOGOGRIF NUMERIC

- 123456789 Arbre.
 12345676 Fruit.
 2873969 Retre culte.
 173456 Cosa rodona.
 45321 Reclutament.
 2845 Ancià.
 654 Hortalissa.
 85 Article.
 3 Vocal.

COMBLE

Quin és el comble d'un sastre?

CONVERSA

—Mentre el matxo estava a l'estable descansant, jo em vaig atipar...

—De què?

—Del que sense donarte'n compte ja t'he anomenat.

TARJA

Lluís Sotena Teded

Tossa

Combinar degudament aquestes lletres de manera que es llegeixi el nom d'una cançó popular catalana.

ACROSTIC

C
 . . A
 T .
 . . A
 . . L
 . . U
 N
 Y .
 A

Posar una lletra a cada punt, de manera que en cada ratlla es llegeixi el nom d'una població de Catalunya.

Solucions als "Entreteniments Instructius"

publicats al núm. 76

Logogrif numèric: *Perfumista.*

Endevinalla: *La galleda.*

Tarja: *La Santa Espina, Guimerà, Morera.*

Conversa: *Cirera.*

Ambidextre: *Arres, serra.*

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA